

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर करणे तसेच तदनुषंगिक कार्यवाही करण्याची कार्यपद्धती निश्चित करण्याबाबत...

राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

आदेश क्रमांक: रानिआ-२०२३/उनिख/प्र.क्र.१३/संगणकीकरण कक्ष (ब)

नवीन प्रशासन भवन, मंत्रालयासमोर,

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई- ४०० ०३२.

दिनांक:- १५/०२/२०२४

वाचा:

- १) राज्य निवडणूक आयोगाचे क्र. एसइसी १०९५/१०१/डेस्क ३, दि. ०७/०२/१९९५ चे आदेश
- २) राज्य निवडणूक आयोगाचे क्रमांक रानिआ- २०१६/उनिख/प्र.क्र.१३/संगणकीकरण कक्ष, दि.१५/१०/२०१६, दि.२५/१०/२०१६, दि.०२/०२/२०१७, दि.०७/०९/२०२१ आणि दि.२४/०१/२०२३ चे आदेश
- ३) राज्य निवडणूक आयोगाच्या क्र. रानिआ/रापनों-२०१६/प्र.क्र.०४/का.११, दि.२०/१०/२०१६ आणि दि. २४/११/२०२१ च्या अधिसूचना
- ४) राज्य निवडणूक आयोगाचे क्र.रानिआ/ग्रापनि-२०२०/प्र.क्र.०१/का-८, दि.२४/१२/२०२० चे आदेश
- ५) राज्य निवडणूक आयोगाचे क्र. रानिआ/ग्रापनि-२०२३/प्र.क्र.०६/का-८, दि.२०/०७/२०२३ चे आदेश

आदेश

ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ के व २४३ झेडए अन्वये राज्यातील स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका मुक्त, निर्भय वातावरणात व पारदर्शक पद्धतीने घेण्याची पूर्ण जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगावर सोपविण्यात आली आहे;

ज्याअर्थी, मा. सर्वोच्च न्यायालयाने सिव्हील अपिल क्र.५७५६/२००५, श्री.किशनसिंग तोमर वि. अहमदाबाद महानगरपालिका व इतर मध्ये दि.१९/१०/२००६ रोजी दिलेल्या निर्णयामध्ये राज्य निवडणूक आयोगाचा दर्जा, अधिकार व जबाबदाऱ्या भारत निवडणूक आयोगाशी समतुल्य आहेत, असे नमूद करण्यात आलेले आहे;

ज्याअर्थी, राज्य निवडणूक आयोगावर असलेली सांविधानिक जबाबदारी योग्यरितीने पार पाडण्याच्या दृष्टीने भारत निवडणूक आयोगाकडून घेण्यात येणाऱ्या लोकसभा व विधानसभा निवडणुकीच्या वेळी ज्या पद्धतीने व ज्या बाबींवर कार्यवाही केली जाते त्या सर्व बाबींवर स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीच्यावेळी आवश्यकतेनुसार कार्यवाही केली जाणे अपेक्षित आहे.

2

ज्याअर्थी, निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराने निवडणूक खर्चाचा हिशोब आयोगाने निर्धारित केलेल्या कालावधीमध्ये आणि विहित केलेल्या रितीने सादर करण्यात कसूर करणाऱ्या उमेदवारास अनर्ह ठरविण्याची तरतूद मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८ च्या कलम १६ (१ई), महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १० (१ई), महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ च्या कलम १६ (१ड), महाराष्ट्र जिल्हा परिषद आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६९ चे कलम १५-ब (१) आणि ५८ (१ई) व महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाच्या कलम १४-ब (१) मध्ये करण्यात आली आहे;

ज्याअर्थी, उपरोक्त तरतुदींची अंमलबजावणी करण्यासाठी राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी संदर्भाधीन आदेश निर्गमित केले आहेत. या आदेशांची अंमलबजावणी करताना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून नेमका अर्थ काढताना होणारा संभ्रम दूर करणे, उमेदवारांना सदर आदेशांची अंमलबजावणी करताना काही व्यावहारीक अडचणी येत असणे, तांत्रिक व क्षुल्लक कारणावरून मोठ्या प्रमाणात अनर्ह ठरविणे, न्यायालयाने विविध याचिकांमध्ये वेळोवेळी पारित केलेल्या आदेशांची दखल घेऊन राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशामध्ये सुधारणा करणे, आदेशाच्या अंमलबजावणीमध्ये एकसूत्रता आणणे, निवडणुकीशी संबंधित विविध घटकांनी करावयाची कार्यवाही निश्चित करणे, माहिती तंत्रज्ञान आज्ञावलीचा अंगिकार करणे इ. बाबी विचारात घेऊन एकत्रित आदेश देखील निर्गमित करणे आवश्यक आहे.

आणि ज्याअर्थी, राजकीय पक्षांकडून दरवर्षी वार्षिक लेखा परीक्षित लेख्याची प्रत आणि संबंधित वर्षातील भरलेल्या आयकर विवरणाची (रिटर्नची) एक प्रत संबंधित वित्तीय वर्ष संपल्यापासून एका वर्षाच्या आत आयोगाच्या कार्यालयास देणे आवश्यक असते. त्यामुळे राजकीय पक्षांकडून संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थानिहाय निवडणुकांसाठी करण्यात येणारा खर्च स्वतंत्रपणे सादर करण्याबाबतचे आदेश देखील अधिक्रमित करणे आवश्यक आहे.

त्याअर्थी, भारतीय संविधानातील अनुच्छेद २४३ के व अनुच्छेद २४३ झेडए; तसेच मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८ च्या कलम १८अ (४), महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४ (४), महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ चे कलम १०-अ (४), महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा व पंचायत समिती अधिनियम, १९६९ चे कलम ९ अ, महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाच्या कलम १०-अ (४) अन्वये तसेच राज्य निवडणूक आयोगास याबाबतीत समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र संदर्भाधीन सर्व आदेश अधिक्रमित करून खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे:-

२

१. उमेदवारांनी विहित मुदतीत निवडणूक खर्च दाखल करणे अनिवार्य:- स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका लढविणाऱ्या उमेदवारांनी संबंधित सर्व अधिनियमातील तरतुदीनुसार निवडणुकीवर केलेल्या खर्चाचा हिशोब राज्य निवडणूक आयोगाने विहित केलेल्या वेळेत व रितीने (Time & Manner) सादर करणे अनिवार्य आहे. सदर तरतूद बिनविरोध निवडून आलेल्या उमेदवारांनादेखील लागू राहिल.
२. उमेदवार व उमेदवारांसाठी निवडणूक खर्चाचे स्रोत खालील प्रमाणे असतात:-
- (अ) उमेदवाराने स्वतः अगर त्याच्या प्रतिनिधीने केलेला खर्च.
- (ब) राजकीय पक्षाने केलेला खर्च (याबाबत स्वतंत्र आदेश आहेत.)
- (क) इतर व्यक्ती (जसे नातेवाईक, आप्तेष्ट, मित्रमंडळी, हितचिंतक, समर्थक इ.) किंवा संस्थेने त्यांच्यावर केलेला खर्च.
३. निवडणूक खर्चाची मर्यादा:- स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांमध्ये उमेदवाराने करावयाच्या निवडणूक खर्चाची मर्यादा राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी निश्चित केल्यानुसार राहिल.
- ३.१ राजकीय पक्षाने केलेला एकत्रित खर्च:- राजकीय पक्षातर्फे निवडणुकीत उमेदवारांसाठी एकत्रित खर्च करण्यात येतो. सदर खर्च संबंधित उमेदवारांमध्ये विभाजित करण्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाचे स्वतंत्र आदेश आहेत. त्यानुसार तो खर्च संबंधित उमेदवाराने आपल्या एकूण खर्चामध्ये समाविष्ट करणे बंधनकारक आहे.
- ३.२ प्रचलित दर निश्चित करणे- जिल्हाधिकारी यांनी जिल्हानिहाय (आवश्यकता असेल तर स्थानिक स्वराज्य संस्थानिहाय) व महानगरपालिका आयुक्त यांनी संबंधित महानगरपालिकेकरिता, उमेदवारांकडून निवडणुकीमधील ज्या मुख्य बाबींवर खर्च केला जातो, त्या बाबींचे स्थानिक स्तरावर प्रचलित दर हे राजकीय पक्ष यांच्याशी सल्लामसलत करून निश्चित करावेत. लगतच्या कालावधीत पार पडलेल्या इतर निवडणुकीकरिता दरनिश्चिती झाली असल्यास, त्यामध्ये योग्य भाववाढ विचारात घेऊन सदर दर निश्चित करावेत.
- ३.३ प्रचलित दर प्रसिध्द करणे- जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांनी निश्चित केलेल्या स्थानिक प्रचलित दराची प्रसिध्दी सोबत जोडलेला नमुना क्र.५ नुसार करावी.
४. अधिकार प्रदान:-
- उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर करणे, निवडणूक यंत्रणेने खर्चाचा हिशोब तपासणे, प्राधिकृत अधिकारी यांनी अनर्हतेचा निर्णय घेणे इ. बाबी सुलभ करून त्या संबंधित अधिकारी/ कर्मचारी यांच्याकडून विहित कालमर्यादेत पूर्ण करणे शक्य व्हावे, याकरिता सुस्पष्ट कार्यपद्धती निश्चित करून त्यानुसार अधिकार प्रदान करणे आवश्यक आहे.

याकरिता राज्य निवडणूक आयोग निवडणूक खर्चाचा हिशोब स्वीकारणे, तपासणे, अनर्हतेबाबत निर्णय घेणे, याबाबतचे अधिकार खालीलप्रमाणे प्रदान करीत आहे:-

अ. क्र.	स्थानिक स्वराज्य संस्था	अधिनियमांतर्गत अनर्हतेबाबतची तरतूद	खर्च कोणाकडे सादर करावा	तपासणी अधिकारी	रकाना क्र.३ नुसार अनर्हतेबाबत निर्णय घेण्याचे अधिकार प्रदान केलेले अधिकारी
१	२	३	४	५	६
१	महानगरपालिका	१. मुंबई महानगरपालिका अधिनियम, १८८८चे कलम १६ (१ई), २. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाचे कलम १० (१ई)	महानगरपालिका आयुक्त यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी	महानगरपालिका आयुक्त	विभागीय आयुक्त
२	नगरपरिषद ("अ" आणि "ब" वर्ग)	महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगर अधिनियम, १९६५ चे कलम १६(१ ड)	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी	जिल्हाधिकारी अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले उपजिल्हाधिकारी	विभागीय आयुक्त
३	नगरपरिषदा ("क" वर्ग) आणि नगरपंचायत	महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ चे कलम १६(१ ड)	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले उपजिल्हाधिकारी	जिल्हाधिकारी
४	जिल्हापरिषद	महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ चे कलम १५-ब (१)	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी	जिल्हाधिकारी अथवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले उपजिल्हाधिकारी	विभागीय आयुक्त
५	पंचायत समिती	महाराष्ट्र जिल्हा परिषदा आणि पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ चे कलम ५८(१ ई)	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले तहसीलदार	जिल्हाधिकारी
६	ग्रामपंचायत	महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाचे कलम १४-ब (१)	तहसीलदार यांनी प्राधिकृत केलेले मंडळ अधिकारी	जिल्हाधिकारी यांनी प्राधिकृत केलेले तहसीलदार	जिल्हाधिकारी

प्रत्येक स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या सार्वत्रिक/ पोटनिवडणुकीपूर्वी संबंधित महानगरपालिका आयुक्त/ जिल्हाधिकारी/ तहसीलदार यांनी वरीलप्रमाणे प्राधिकृत अधिकारी कोण असतील, ते घोषित करावे.

५. निवडणुकीसाठी निधी स्वीकारणे व खर्च करणे इत्यादी कारणासाठी स्वतंत्र बँक खाते उघडणे:-
- ५.१ निवडणूक लढविणाऱ्या प्रत्येक उमेदवाराने राष्ट्रीयकृत/ शेड्यूलड/ सहकारी बँकेत एक स्वतंत्र खाते (बचत किंवा चालू) उघडावे व त्या खात्याचा तपशील नामनिर्देशनपत्र दाखल करताना निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे सादर करावा.
- ५.२ उमेदवाराने निवडणुकीसंबंधित सर्व आर्थिक व्यवहार हे सदर स्वतंत्र बँक खात्यातूनच करावेत, मात्र प्रत्येक निवडणुकीच्या वेळी नव्याने बँकखाते उघडण्याची आवश्यकता नाही.
- ५.३ उमेदवाराने नामनिर्देशनपत्रासोबत अशा बँक खात्याच्या पासबुकच्या पहिल्या पृष्ठाची प्रत आणि अद्यावत अकाउंट स्टेटमेंटची स्वसाक्षांकित प्रत निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्याकडे सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ५.४ स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकीसाठी सदर आर्थिक व्यवहार बँक खात्यामधून करताना सर्व व्यवहार जसे देणग्या स्वीकारणे, कर्ज स्वीकारणे, पक्ष निधी मदत, निवडणूक खर्च करणे, देयके अदा करणे इ. सर्व व्यवहार धनादेशाद्वारे (Cheque) अथवा online पध्दतीने करावेत. रोखीने करावयाचे व्यवहार प्राप्तीकर कायद्यातील मर्यादेनुसार असावेत.
- ५.५ अशा सर्व व्यवहारांची देयके, व्हाऊचर्स, पावत्या इ. उमेदवाराने जतन करून ठेवणे बंधनकारक आहे. सदर कागदपत्रांची प्राधिकृत अधिकारी यांच्याकडून अथवा त्यांच्या कार्यालयाकडून मागणी झाल्यास उमेदवारांना ती सादर करणे आवश्यक राहिल.
- ५.६ उमेदवाराचा स्वतःचा निधी, इतरांकडून प्राप्त झालेला निधी, भेटी स्वरूपात प्राप्त झालेल्या वस्तू उदा. बॅनर/पत्रके/निवडणूक प्रचारविषयक साहित्य इत्यादी बाबींची नोंद नमुना क्र.१ मध्ये करणे आवश्यक आहे.
- ५.७ उपरोक्त परिच्छेद क्र.५.१, ५.२, ५.३ व ५.४ च्या तरतुदी ग्रामपंचायत निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांना बंधनकारक असणार नाहीत. मात्र त्यांनी निवडणुकीसाठी केलेल्या सर्व खर्चाचा हिशोब व इतर व्यवहार जसे देणग्या स्वीकारणे, भेटी स्वीकारणे, निवडणूक साहित्य स्वीकारणे इत्यादींचा तपशील ग्रामपंचायत निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांनी देखील विहित शपथपत्रासह नमुना क्र.१ ते ३ नुसार सादर करणे बंधनकारक असेल.
६. उमेदवाराने केलेल्या खर्चाचा हिशोब सादर करण्याची कार्यपध्दती:-
- ६.१ निवडणूक दैनंदिन व एकूण निवडणूक खर्च आणि शपथपत्र:- उमेदवाराने निवडणुकीसाठी केलेल्या खर्चाचा हिशोब भरण्यासाठी राज्य निवडणूक आयोगाकडून मोबाईल ऑप्लिकेशन (उदा. True Voter App) व संकेतस्थळावर (Website) ऑनलाईन सुविधा वेळोवेळी उपलब्ध करून देण्यात येते. उमेदवारांनी दैनंदिन जमा व खर्चाचा हिशोबाची नोंद नमुना क्र. १ व २ मध्ये दररोज करावी. उमेदवारांना निवडणुकीचा दैनंदिन खर्च ऑनलाईन पध्दतीने दररोज भरावयाचा आहे. दैनंदिन खर्च दररोज कार्यालयात प्रत्यक्ष सादर करावयाची यापूर्वीची अट

याद्वारे रद्द करण्यात येत आहे. मात्र निकाल जाहीर झाल्यानंतर संपूर्ण जमा खर्चाचा हिशोब शपथपत्रासह संबंधित कार्यालयात प्रत्यक्ष सादर करणे बंधनकारक आहे.

- ६.२ उमेदवारांना निवडणूक खर्च भरण्यासाठी खालीलप्रमाणे नमुने विहित करण्यात येत आहेत:-
- १) उमेदवाराचा स्वनिधी, प्राप्त निधी व भेट वस्तूंचा तपशील- नमुना १
 - २) दैनंदिन खर्च व एकत्रित खर्चाचा हिशोब- नमुना २
 - ३) शपथपत्र- नमुना ३
- ६.३ मोबाईल ॲप्लिकेशनमध्ये निवडणूक खर्च दाखल करणे- राज्य निवडणूक आयोगाकडून ठरवून देण्यात आलेले मोबाईल ॲप्लिकेशन (उदा. True Voter App) व संकेतस्थळावर (Website) भरलेल्या खर्चाचा तपशील व विहित माहितीचा समावेश असलेल्या नमुना क्र. १ ते ३ यांची प्रिंटआऊट घेवून त्यावर उमेदवाराने स्वाक्षरी करावी. त्यासोबत खर्चाची देयके/ पावत्या/ व्हाऊचर्स इ. च्या स्वसाक्षांकीत झेरॉक्स प्रती जोडण्यात याव्यात. सदर स्वसाक्षांकीत कागदपत्रे उमेदवाराने स्वतः अथवा त्याच्या प्रतिनिधीमार्फत सदर आदेशातील परिच्छेद क्र.०४ मधील रकाना क्र.०४ मध्ये दर्शविल्यानुसार नियुक्त प्राधिकृत अधिकाऱ्याकडे, संबंधित निवडणुकीचा निकाल जाहीर झाल्यानंतर, लगतच्या ३० दिवसांच्या आत सादर करावीत व विहित नमुना क्र.४ मध्ये पोहोच घ्यावी.
- ६.४ मोबाईल ॲप्लिकेशनमध्ये तांत्रिक अडचणी आल्यास- मोबाईल ॲप्लिकेशन व संकेतस्थळाचा (Website) वापर करण्यामध्ये तांत्रिक अडचणी उद्भवल्यास सर्व संबंधित उमेदवारांनी सदर आदेशात विहित केलेले नमुना क्र.१ ते ३ मध्ये आवश्यक तपशील भरून, त्यासोबत वर नमूद केलेली कागदपत्रे जोडून त्यावर स्वतःची स्वाक्षरी करून सदर कागदपत्रे परिच्छेद क्र.०४ मधील रकाना क्र.०४ मध्ये दर्शविल्यानुसार नियुक्त प्राधिकृत अधिकाऱ्याकडे, संबंधित निवडणुकीचा निकाल जाहीर झाल्यानंतर लगतच्या ३० दिवसांची मुदत संपल्यानंतर, पुढील १५ दिवसांच्या आत सादर करावीत. कागदपत्रे सादर केल्यानंतर संबंधित कार्यालयाची विहित नमुना क्र.४ मध्ये पोहोच घ्यावी.
- ६.५ निवडणूक खर्चाचा हिशोब कोणी सादर करावा- निवडणूक लढविणाऱ्या (बिनविरोध निवडून आलेल्या उमेदवारांसह) प्रत्येक उमेदवाराने निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर करावा. उमेदवाराने एकापेक्षा अधिक प्रभाग/ निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणातून निवडणूक लढविल्यास त्या- त्या प्रभाग/ निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणाकरिता भरण्यात आलेल्या निवडणूक खर्चाचा प्रभागनिहाय तपशील विहित नमुने क्र.१ ते ३ मध्ये स्वतंत्रपणे सादर करणे आवश्यक राहिल. मात्र ज्या प्रभाग / निवडणूक विभाग / निर्वाचक गणातून उमेदवारी मागे घेतली असेल, त्या प्रभाग/ निवडणूक विभाग/ निर्वाचक गणाकरिता निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर करण्याची आवश्यकता नाही.

७. निवडणूक खर्च स्वीकारणारे अधिकारी (परिच्छेद क्र.०४ मधील तक्त्यातील रकाना क्र.०४) यांनी करावयाची कार्यवाही:-
- ७.१ खर्चाचा हिशोब सादर केल्यानंतर पोहोच देणे- उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा हिशोब (नमुना क्र.१ ते ३ सोबत) सादर केल्यानंतर संबंधित कार्यालयाने सदर उमेदवारास विहित नमुना क्र.४ नुसार पोहोच देणे बंधनकारक असेल. उमेदवार आणि संबंधित कार्यालयाने सदर कागदपत्रे व पोहोच व्यवस्थित जतन करणे आवश्यक आहे.
- ७.२ किती उमेदवारांनी खर्च सादर केला याचा आढावा घेणे- उमेदवारांनी निवडणुकीत केलेल्या खर्चाचा हिशोब सादर करण्याची मुदत संपल्यानंतर संबंधित अधिकारी यांनी निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवारांपैकी किती उमेदवारांनी खर्चाचा हिशोब सादर केला आहे व किती उमेदवारांनी केला नाही, याचा आढावा घ्यावा.
- ७.३ उमेदवारांच्या खर्च तपशिलात त्रुटी असल्यास करावयाची कार्यवाही- विहित मुदतीत निवडणूक खर्च सादर केलेल्या उमेदवारांची कागदपत्रे तपासून त्यामध्ये काही त्रुटी असल्यास त्याची पूर्तता करण्याबाबत सदर उमेदवारास, संबंधित अधिकारी यांनी निवडणूक खर्चाची कागदपत्रे सादर करण्यासाठी परिच्छेद ६.३ अथवा ६.४ मध्ये विहित केलेली मुदत संपल्याच्या दिनांकापासून १५ दिवसांच्या आत नोटीस द्यावी. संबंधित उमेदवारास सदरची नोटीस मिळाल्यानंतर त्या पुढील १५ दिवसांत त्रुटींची पूर्तता करण्याची संधी देण्यात यावी.
- ७.४ उमेदवारांनी विहित मुदतीत हिशोब सादर न केल्यास- ज्या उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा कोणताही हिशोब (नमुना क्र.१ ते ३) सादर केलेला नाही अशा उमेदवारांना, खर्च स्वीकारणाऱ्या संबंधित अधिकारी यांनी खर्चाचा हिशोब सादर करण्यासाठी “खर्चाचा हिशोब विहित नमुन्यात व आवश्यक कागदपत्रांसह सादर करावा” अशा आशयाची नोटीस परिच्छेद ६.३ अथवा ६.४ मध्ये नमूद केलेली विहित मुदत संपल्याच्या दिनांकापासून पुढील १५ दिवसात काढावी. संबंधित उमेदवाराने नोटीस मिळाल्यापासून पुढील १५ दिवसांच्या आत विलंबाच्या खुलाशासह सदर हिशोब सादर करण्यासाठी कळवावे.
- ७.५ उमेदवारांच्या निवडणूक खर्चाची माहिती तपासणी अधिकारी यांना सादर करणे- वरील प्रमाणे वाजवी संधी देवूनही निवडणुकीच्या खर्चाचा हिशोब सादर न करणाऱ्या आणि त्रुटींची पूर्तता न करणाऱ्या उमेदवारांचे अनर्हतेचे प्रस्ताव तयार करण्यासाठी सर्व कागदपत्रे यथास्थिती परिच्छेद ६.३, ६.४, ७.३ व ७.४ मध्ये नमूद केलेली विहित मुदत संपल्याच्या दिनांकापासून १० दिवसांत संबंधित तपासणी अधिकारी यांच्याकडे पाठविण्यात यावीत.
८. तपासणी अधिकारी (परिच्छेद क्र.०४ मधील तक्त्यातील रकाना क्र.०५) यांनी करावयाची कार्यवाही:-
- ८.१ उमेदवाराचा खर्च सूचना फलकावर प्रसिद्ध करणे- उमेदवाराने सादर केलेला निवडणूक खर्च परिच्छेद-०४ मधील रकाना क्र.०५ मध्ये दर्शविलेल्या प्राधिकृत तपासणी अधिकारी यांनी सूचना

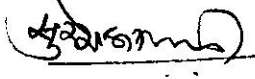
फलकावर प्रसिद्ध करावा. याबाबत तक्रारी प्राप्त झाल्यास किंवा निवडणूक संनियत्रण यंत्रणेने काही आक्षेपार्ह बाबी नजरेस आणल्या तर तपासणी अधिकारी यांनी याबाबत संबंधित उमेदवारांना नोटीस देऊन, त्याची बाजू ऐकून, जिल्हाधिकारी अथवा महानगरपालिका आयुक्त यांनी परिच्छेद ३.१ नुसार वेळोवेळी निश्चित केलेल्या दरपत्रकाशी तुलना करून, झालेला खर्च योग्य आहे किंवा कसे, याची चौकशी / खात्री करून निर्णय घ्यावा. दरपत्रकापेक्षा कमी खर्च दाखविण्यात आला असेल किंवा खर्च लपविण्यात आला असेल तर दरपत्रकाप्रमाणे खर्च ग्राह्य धरण्यात यावा.

- ८.२ अनर्हतेचे प्रस्ताव सादर करणे- तपासणीअंती ज्या उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर केला नाही अथवा सूचना दिल्यानंतरदेखील त्रुटींची पूर्तता केली नाही, अशा सर्व उमेदवारांच्या बाबतीत संबंधित तपासणी अधिकारी यांनी अभिप्रायासह परिच्छेद क्र.०४ मधील रकाना क्र.०६ मध्ये दर्शविलेल्या प्राधिकृत अधिकारी यांच्याकडे अनर्हतेचा प्रस्ताव सादर करावा. या प्रस्तावासोबत निवडणूक लढविणारे सर्व उमेदवार (बिनविरोधसह), त्यापैकी निवडणूक खर्च सादर करणारे, सादर न करणारे अथवा हिशोबात त्रुटी असणारे अशा सर्व उमेदवारांची नमुना क्र. ०६ नुसार प्रमाणित यादी जोडावी.
- ८.३ प्राप्त प्रस्ताव सादर करण्याकरिता तपासणी अधिकारी यांच्यासाठी मुदत- संबंधित प्राधिकृत अधिकारी यांच्याकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर तपासणी अधिकारी यांनी शक्यतो ३० दिवसांत, राज्य निवडणूक आयोगाने अनर्हतेबाबत निर्णय घेण्यासाठी परिच्छेद क्र.०४ मधील रकाना ०६ मध्ये नमूद केलेल्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याकडे प्रस्ताव सादर करावेत.
९. अनर्हतेबाबत निर्णय घेण्याकरिता प्राधिकृत अधिकाऱ्यांनी (परिच्छेद क्र.०४ मधील तक्त्यातील रकाना क्र.०६) करावयाची कार्यवाही:-
- ९.१ निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराने निवडणूक खर्च सादर न केल्यास- निवडणूक लढविणाऱ्या उमेदवाराने विहित केलेल्या मुदतीत व रितीने निवडणूक खर्च सादर न केल्यास अशा उमेदवारांना अनर्ह ठरविण्याबाबत खालील प्रक्रियेचे पालन करून योग्य निर्णय घ्यावा.
- ९.२ अनर्हतेच्या प्रस्तावाची छाननी करणे- अनर्हता आदेश काढण्यापूर्वी राज्य निवडणूक आयोगाने परिच्छेद क्र.०४ मधील रकाना ०६ मध्ये नमूद केलेल्या प्राधिकृत अधिकाऱ्याने प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करून, त्यामध्ये काही त्रुटी आढळल्यास त्याची पूर्तता करण्यासाठी तपासणी अधिकाऱ्यांना कळवावे.
- ९.३ सुनावणी घेणे- तपासणी अधिकाऱ्यांकडून आवश्यक ती पूर्तता होताच प्रकरण दाखल करून घेऊन सुनावणीची तारीख निश्चित करावी. ज्या उमेदवारांनी निवडणूक खर्चाचा हिशोब सादर केला नाही, अशा प्रत्येक उमेदवाराच्या अनर्हतेबाबत निर्णय घेण्यासाठी प्राधिकृत अधिकारी यांनी व्यक्तिशः सुनावणी घ्यावी. सुनावणी घेण्याचे अधिकार इतर अधिकाऱ्यांना प्रदान करता येणार नाहीत.

- ९.४ नैसर्गिक न्याय तत्वाचे पालन करणे- प्राधिकृत अधिकारी (जिल्हाधिकारी/ विभागीय आयुक्त) यांनी अनर्हतेचे निर्णय घेण्यापूर्वी नैसर्गिक न्याय तत्वाचे (Principles of Natural Justice) पालन करावे.
- ९.५ अनर्हतेचे आदेश- प्राधिकृत अधिकार्यांनी अशी प्रकरणे दाखल झाल्यापासून शक्यतो ६० दिवसांत संबंधितांना सुनावणी देऊन व यथायोग्य आदेश पारित करून ती निकाली काढावीत. सदर आदेश बोलके (Speaking Order) व स्वयंस्पष्ट असावेत. प्राधिकृत अधिकारी यांनी सुनावणीअंती अनर्ह ठरणाऱ्या प्रत्येक उमेदवारासाठी स्वतंत्र आदेश निर्गमित करावेत. “सदर आदेशाने व्यथित झालेल्या उमेदवारास, आदेशाच्या दिनांकापासून ६० दिवसांच्या आत राज्य निवडणूक आयोगाकडे विशेष अर्ज दाखल करता येईल” ही बाब आदेशात स्पष्टपणे नमूद करावी.
- ९.६ अनर्ह ठरणाऱ्या उमेदवारांची नावे शासन राजपत्रात प्रसिध्द करणे- एखाद्या उमेदवाराला अनर्ह ठरविल्याबाबत आदेश पारित केल्यानंतर, असे अनर्ह ठरणाऱ्या सर्व उमेदवारांची नावे संबंधित विभागीय आयुक्त/ जिल्हाधिकारी यांनी शासन राजपत्रात ७ दिवसांत प्रसिध्द करावेत.
- ९.७ खर्चाचा हिशोब सादर करण्यात आले नसल्याबाबतची तक्रार- निवडणूक खर्च सादर केले नसल्याची तक्रार प्राप्त झाल्यास, सदर तक्रारीची संबंधित तपासणी अधिकारी यांच्यामार्फत तातडीने प्राथमिक चौकशी पूर्ण करून त्यात तथ्य आढळल्यास वर नमूद केल्यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
१०. अनर्हता दूर करणे अथवा अनर्हतेचा कालावधी कमी करण्याचे अधिकार:-
- १०.१ आयोगाचे अधिकार- मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम १६ (१फ), महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १०(१फ), महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम १९६५ च्या कलम १६ (१ ई), महाराष्ट्र जिल्हापरिषदा आणि पंचायत समिती अधिनियम १९६१ चे कलम १५-ब (२) व ५८ (१ई) आणि महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियमाच्या कलम १४-ब (२) मधील तरतूदीनुसार अनर्हता दूर करणे, अनर्हतेचा कालावधी कमी करण्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाचे विशेषाधिकार आहेत. सदर अधिकार हे राज्य निवडणूक आयोगास स्वतःहून अथवा अनर्ह झालेल्या उमेदवाराच्या विशेष अर्जावरून वापरता येतात.
- १०.२ विशेष अर्ज- सदर अधिकार हे स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या अधिनियमांमध्ये एखाद्या उमेदवाराला अनर्ह ठरविण्याकरिता सक्षम प्राधिकार्याने (वरील परिच्छेद क्र.०४ रकाना क्र.०६ नुसार अधिकार प्रदान केलेले प्राधिकारी) पारित केलेल्या आदेशामुळे व्यथित झालेल्या व्यक्तीने दाखल करावयाचा 'विशेष अर्ज' व 'अपील' हे संपूर्णपणे भिन्न आहेत. सबब, खर्चाचा हिशोब सादर न केल्यामुळे अनर्ह झालेल्या उमेदवाराने राज्य निवडणूक आयोगाकडे केवळ 'विशेष अर्ज' दाखल करणे आवश्यक आहे.

- १०.३ विशेष आदेश- राज्य निवडणूक आयोगाकडे अनर्हता दूर करणे अथवा अनर्हतेचा कालावधी कमी करण्याबाबत केलेल्या विनंती अर्जास 'विशेष अर्ज' आणि त्यावर देण्यात आलेल्या आदेशास 'विशेष आदेश' असे संबोधण्यात येईल.
- १०.४ राज्य निवडणूक आयोगाचा निर्णय अंतिम- अनर्हता दूर करणे अथवा अनर्हतेचा कालावधी कमी करण्याबाबतचे अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाकडे निहित आहेत. राज्य निवडणूक आयोगाकडे प्राप्त विशेष अर्जावर घेण्यात येणाऱ्या सुनावणीच्या वेळी संबंधित कार्यालयाने/ उमेदवाराने खर्च दाखल करतेवेळी दिलेली कागदपत्रे व त्याची पोहोच तसेच उमेदवाराला वेळोवेळी दिलेल्या नोटीस इ. कागदपत्रे सादर करणे आवश्यक राहिल. राज्य निवडणूक आयोगाने सदर विशेषाधिकार वापरून पारित केलेले आदेश अंतिम असतील.
- १०.५ सदर आदेश हे या आदेशाच्या दिनांकानंतर होणाऱ्या सर्व सार्वत्रिक व पोटनिवडणुकांकरिता लागू असतील.

मा.राज्य निवडणूक आयुक्त यांच्या आदेशानुसार,

(सुरेश काकाणी) १५.०२.२०२४
सचिव,
राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र

प्रति,

१. प्रधान सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई.
२. प्रधान सचिव(२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई.
३. संचालक, नगरपालिका प्रशासन संचालनालय, वरली, मुंबई.
४. विभागीय आयुक्त (सर्व)
५. जिल्हाधिकारी (सर्व)
६. महानगरपालिका आयुक्त (सर्व)
७. नगरपरिषदा/ नगर पंचायतींचे संबंधित मुख्याधिकारी (सर्व)/ प्रशासक तथा तहसीलदार
८. राज्य निवडणूक आयोगाच्या पॅनेलवरील सर्व वकील
९. राज्य निवडणूक आयोगातील सर्व कार्यासने
१०. निवड नस्ती

नमुना - १							
उमेदवाराला प्राप्त निधी / देणगी बाबतचा तपशील (स्वनिधी, पक्ष निधी, भेट, कर्ज, इ.)							
उमेदवाराचे नाव :				जिल्ह्याचे नाव :			
पक्षाचे नाव :				सार्वत्रिक / पोट निवडणूक :			
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव :				निकाल घोषित केल्याचा दिनांक :			
प्रभाग/गण/ गट क्रमांक							
जागा/ seat क्र.							
अ. क्र.	निधी / देणगी देणाऱ्याचे नाव व पत्ता	निधी / देणगी देणाऱ्याचा संपर्क क्रमांक	दिनांक	रोख/ चेक/ डीडी/ इतर प्रकारे	देणाऱ्याच्या बँकेचे नाव व शाखा	निधी / देणगीचा प्रकार	रक्कम
						एकूण	
(निकाल घोषित झाल्यापासून ३० दिवसांच्या आत सादर करावा.)							
दिनांक:-				स्वाक्षरी			
टीप:				उमेदवाराचे नाव			
यामध्ये पुढील बाबींचा समावेश करावा-							
१) रोख रक्कम, घनादेश, ऑनलाईन इत्यादी स्वरूपाचा स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून प्राप्त झालेला निधी.							
२) वस्तु रूपाने उदा. बॅनर्स, पोस्टर्स, झेंडे, ध्वनिचित्रफिती इत्यादी स्वरूपात स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून प्राप्त वस्तू.							
३) प्रसार माध्यमांवरील उदा. मुद्रित, दृकश्राव्य, डिजिटल, सोशल मीडिया इत्यादींद्वारे स्वपक्ष, इतर पक्ष, हितचिंतक आदींकडून एकत्रितरीत्या करण्यात आलेल्या जाहिरातींवरील खर्च.							
४) सेवा स्वरूपात उदा. पक्षातर्फे एकत्रितपणे मिरवणुका, रोड शो, प्रचार सभा, वाहनांवरील व्यवस्था, खानपान व्यवस्था इत्यादींसाठी करण्यात येणारा खर्च.							

नमुना -३

उमेदवाराचे शपथपत्र

मी (नाव).....वडिलाचे/ आईचे/ पतीचे नाव वय
वर्ष, राहणार पुढीलप्रमाणे या शपथपत्राद्वारे जाहीर करतो/ करते की,

१. मी महानगरपालिका/ नगरपरिषद/ नगरपंचायत/ जिल्हापरिषद/ पंचायत समिती/ ग्रामपंचायतीच्या - प्रभाग क्रमांक/ गट/ गण मधून सार्वत्रिक/ पोटनिवडणूक मधून..... या जागेसाठी निवडणूक लढविली होती व तिचा निकाल दिनांक रोजी घोषित करण्यात आला होता. सदर निकालानुसार मी विजयी / पराभूत झालो आहे/ मी बिनविरोध निवडून आले/आलेलो आहे. (लागू नसेल ते खोडावे)
२. मी/ माझ्या प्रतिनिधीने नामनिर्देशन दिनांक..... ते निकाल घोषित करण्यात आलेल्या दिनांक(दोन्ही दिवस धरून) या काळात केलेले सर्व निवडणूक खर्चाचे खरे व बिनचूक हिशोब ठेवलेले आहेत; तसेच खर्चाचे पूरक पुराव्याचे कागददेखील जतन केले आहेत.
३. मी राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशातील सर्व निदेशाचे तंतोतंत पालन केलेले आहे, अशी खात्री देतो.
४. मी सादर केलेल्या खर्चामध्ये कोणतीही बाब लपवून ठेवलेली नाही किंवा रोखून ठेवलेली नाही.
५. मी स्वतः केलेला खर्च, पक्षाने माझ्यासाठी केलेला खर्च व इतर व्यक्तींनी माझ्यासाठी केलेला खर्च संपूर्णपणे खरा व अचूकपणे मी माझ्या एकूण खर्चात अंतर्भूत केलेला आहे.
६. मी निवडणुकीकरिता देणगी, भेटी, कर्ज, पक्ष निधी इत्यादी स्वरूपात गोळा केलेल्या निधीचा अचूक तपशील सादर केला आहे. हा सर्व निधी स्वखुशीने देण्यात आलेला आहे.
७. मी ठेवलेली हिशोबाची पुस्तके व त्यासंबंधातील खर्चाच्या पृष्ठचर्च ठेवलेली पावती/ बील/ व्हाऊचर इ. यांच्या मूळ प्रती, मी निवडणूक अधिकारी/ निवडणूक निर्णय अधिकारी यांच्या मागणीनुसार पडताळणीसाठी न चुकता व विनाविलंब सादर करील.
८. मी पेड न्युजचा अवलंब केलेला नाही.

मी शपथेवर सांगतो की, वर वर्णन केलेली माहिती खरी असून कोणतीही माहिती खोटी व लपवून ठेवलेली नाही.

उमेदवाराची स्वाक्षरी:-.....

नाव:-

दिनांक:-

टिप:- शपथपत्र स्टॅंप पेपरवर सादर करण्याची आवश्यकता नसून साध्या कागदावर तयार करून सक्षम प्राधिकाऱ्यासमोर दृढकथन करून सादर करावे.

नमुना -४

उमेदवारांनी सादर केलेल्या खर्चाचा हिशोब स्वीकारतांना उमेदवाराला द्यावयाची पोच पावती

कार्यालयीन वापराकरिता:-

उमेदवाराचे नाव:- _____	
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव:- _____	प्रभाग क्र:- _____
तालुका:- _____	जिल्हा:- _____
निकाल घोषित केल्याचा दिनांक:- _____	
खर्चाचा हिशोब सादर केल्याचा दिनांक:- _____	
नमुना क्र १ --	जोडला आहे/ नाही
नमुना क्र २ --	जोडला आहे/ नाही
नमुना क्र ३ --	जोडला आहे/ नाही
उमेदवार/ प्रतिनिधी यांची स्वाक्षरी:- _____	
खर्चाचा हिशोब स्वीकारणाऱ्या प्राधिकृत अधिकारी/कर्मचारी याचे नाव:- _____	
पद:- _____	
प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी यांची दिनांकासह स्वाक्षरी:- _____	
कार्यालयीन शिक्का	

उमेदवारास द्यावयाची पोहोच:-

उमेदवाराचे नाव:- _____	
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव:- _____	प्रभाग क्र:- _____
तालुका:- _____	जिल्हा:- _____
निकाल घोषित केल्याचा दिनांक:- _____	
खर्चाचा हिशोब सादर केल्याचा दिनांक:- _____	
नमुना क्र १ --	जोडला आहे/ नाही
नमुना क्र २ --	जोडला आहे/ नाही
नमुना क्र ३ --	जोडला आहे/ नाही
उमेदवार/ प्रतिनिधी यांची स्वाक्षरी:- _____	
खर्चाचा हिशोब स्वीकारणाऱ्या प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी याचे नाव:- _____	
पद:- _____	
प्राधिकृत अधिकारी/ कर्मचारी यांची दिनांकासह स्वाक्षरी:- _____	
कार्यालयीन शिक्का	

नमुना - ५				
स्थानिक प्रचलित दर				
जिल्ह्याचे / महानगरपालिकेचे नाव -				
सार्वत्रिक/ पोटनिवडणूक -				
मतदानाचा दिनांक -				
स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे नाव -				
जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांच्या अध्यक्षतेखालील समितीने व राजकीय पक्षांच्या उपस्थितीत; तसेच मान्यतेने निश्चित केलेले स्थानिक प्रचलित दर				
अ.क्र.	खर्चाची मुख्य बाब	खर्चाची आंतर बाब	तपशील /voucher	स्थानिक प्रचलित दर
१	२	३	४	५
१	प्रचारादरम्यान भाडे खर्च	प्रचार कार्यालय		
		प्रचार मैदाने		
		प्रचारातील वाहने		
		उमेदवाराची वाहने		
		कार्यालयीन वाहने		
		विविध प्रतिनिधींना दिलेले वाहने		
		जाहिरातीची ठिकाणे		
		व्यासपीठ		
		मंडप		
		बुथ		
		खुर्ची, टेबल इ.		
		विविध इलेक्ट्रॉनिक व इलेक्ट्रीकल उपकरण		
		इतर अनुषंगिक खर्च		
२	प्रचार कार्यालयावरील खर्च	प्रचारकांचा भत्ता		
		प्रतिनिधी भत्ता		
		मतदान प्रतिनिधी भत्ता		
		मतमोजणी प्रतिनिधी भत्ता		
		दूरध्वनी/ भ्रमणध्वनी खर्च		
		वीज/ पाणी/ चहा खर्च		
		इतर कार्यालयीन खर्च		
३	प्रचार साहित्यावरील खर्च	जाहीरनामा छपाई व वितरण		
		वैयक्तिक माहिती पुस्तिका		
		पोस्टर छपाई व वितरण		
		हॅन्डबील छपाई व वितरण		
		भिंतीवरील प्रचाराचे लिखाण		
		व्होटर स्लिप		
		इतर साहित्य खर्च		

अ.क्र.	खर्चाची मुख्य बाब	खर्चाची आंतर बाब	तपशील /voucher	स्थानिक प्रचलित दर
१	२	३	४	५
४	प्रसार माध्यमावरील खर्च	वर्तमान पत्रातील जाहिरात खर्च होर्डिंग खर्च ऑडिओ जाहिरात व्हिडिओ जाहिरात एसएमएस केबल टीव्ही संकेत स्थळ इ. इंटरनेट माध्यम सोशल मीडिया रेडिओ /एफएम प्रवेशद्वाराची कमान टीव्ही चॅनेल इतर प्रचार माध्यम		
५	प्रचारावरील खर्च	मिरवणूक/रोड शो (रॅली) जनसभा/प्रचारसभा व्हीआयपीवरील खर्च सजावट खर्च इतर खर्च		
६	खानपान	प्रचारातील खानपान मतदान प्रतिनिधी खानपान मतमोजणी प्रतिनिधी खानपान कार्यकर्ता खानपान इतर खर्च		
७	इतर खर्च (जे वरील बाबीत मोडत नाहीत)			

जिल्हाधिकारी/ महानगरपालिका आयुक्त यांची स्वाक्षरी

दिनांक

टीप -

१. सदर दर हा समितीचे सदस्य व राजकीय पक्षांच्या प्रतिनिधीच्या उपस्थितीत निश्चित करण्यात आलेले आहेत.

२. उमेदवाराने जर स्थानिक प्रचलित दरापेक्षा कमी दराने खर्च केला तर त्या उमेदवाराला प्रचलित दरापेक्षा कमी दर का दाखविण्यात आले आहेत यांच्या कागदपत्रांच्या पुराव्यासह योग्य कारण देणे आवश्यक राहील.

२

Submitting accounts of election expenditure incurred by the candidates in elections to the Local Self - Government bodies and fixing procedure for taking allied actions

STATE ELECTION COMMISSION, MAHARASHTRA

Order No. SEC-2023/CEE/C.R.13/Computerization section(B)
New Administration Building, Opp. Mantralaya,
Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk, Mumbai - 400 032.
Date :- 15/02/2024

Read :-

- 1) Order of State Election Commission No. SEC 1095/101/Desk 3, Dt. 07/02/1995
- 2) Order of State Election Commission No. RaNiAa-2016 / UNiKha / Pra.Kra.13 / Sanganakikaran Kaksha Dt. 15/10/2016, Dt. 25/10/2016, Dt. 02/02/2017, Dt. 07/09/2021 and Dt. 24/01/2023
- 3) Notification of State Election Commission No. RaNiAa/RaPaNo-2016/Pra.Kra.04/Ka.11 Dt. 20/10/2016 and Notification Dt. 24/11/2021
- 4) Order of State Election Commission No. RaNiAa/GraPanNi-2020/Pra.Kra.01/Ka-8, Dt. 24/12/2020
- 5) Order of State Election Commission No. RaNiAa/GraPanNi-2023/Pra.Kra.06/Ka-8, Dt. 20/07/2023

Order

Whereas, as per Article 243 K and 243 ZA of the Constitution of India, the State Election Commission is conferred with absolute responsibility of conducting elections to Local Self - Government bodies in the State in a free, fair and transparent manner.

Whereas, in the Judgement passed by Hon'ble Supreme Court in Civil Appeal No. 5756/2005, Mr. Kishansing Tomar v/s. Ahmedabad Municipal Corporation and others on dt.19/10/2006, it is mentioned that, the status, rights and responsibilities of State Election Commission are equivalent to those of Election Commission of India.

Whereas, in order to carry out the constitutional responsibility of the State Election Commission, it is expected that, similar action, which is being taken with reference to method and issues at the time of elections of Parliament and Legislative Assembly conducted by the Election Commission of India, be taken as per the requirement at the time of elections of the Local Self - Government Body.

Whereas, on account of disqualifying the candidate, who is contesting the election and failed to submit accounts of expenses incurred in the election in the prescribed manner and within the prescribed period by the Commission, the provision has been made under Section 16 (1E) of the Mumbai Municipal Corporation Act, 1888, Section 10 (1E) of the Maharashtra Municipal Corporations Act, Section 16 (1D) of the Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships Act, 1965 and Section 15 - B(1) and 58 (1E) of the Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961 and Section 14 - B(1) of the Maharashtra Village Panchayats Act.

Whereas, to implement the aforesaid provisions, the State Election Commission has issued Orders referred hereinabove from time to time. Considering issues like, removing confusion being caused by the Field Officers while interpreting the exact meaning while implementing these Orders, some practical difficulties being faced by the candidates while implementing said Orders, disqualification on large scale due to technical and trivial reasons, amending the Order of the State Election Commission by taking into consideration Orders passed by the Courts in various petitions from time to time, bringing uniformity in the implementation of the Order, determining action to be taken by various entities related to the election, adopting information technology program etc. a consolidated order also need to be issued.

And whereas, political parties are required to furnish to the office of the Commission every year a copy of the annual audited accounts and a copy of the income tax return (ITR) filed for the relevant year within one year from the end of the said financial year. Therefore, the order to submit separately the expenses incurred by the political parties for the respective Local Self - Government body elections should also be superseded.

Now, Therefore, in exercise of the powers conferred by Article - 243K and 243ZA of the Constitution of India; Section 18A(4) of Mumbai Municipal Corporation Act, 1888; Section 14(4) of Maharashtra Municipal Corporations Act; Section 10-A(4) of Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships Act, 1965; Section 9A of Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961; Section 10-A(4) of Maharashtra Village Panchayats Act and of all powers empowered by the State Election Commission in support thereof, the State Election Commission, Maharashtra by superseding all orders direct as follows :-

- 1. Mandate to submit election expenses within the prescribed period:-**It is mandatory for the candidates contesting elections of Local Self - Government Body to submit accounts of the election expenses within the time & manner as prescribed by the State Election Commission under the provisions of all the relevant Acts. The said provision shall also be applicable to the candidates elected unopposed.

2. **Sources of election expenditures for the candidate are as follows :-**
 - (a) Expenses incurred by the candidate himself or his representative.
 - (b) Expenses incurred by the political party (There are separate orders in this regard.)
 - (c) Expenses incurred on him by the other persons (such as relatives, friends, well-wishers, supporters etc.) or entity.
3. **Limitation of election expenses :-** The limit of election expenses incurred by a candidate in elections of the Local Self - Government Body shall be as fixed by the State Election Commission from time to time.
 - 3.1 **Aggregate expenditure by Political Party :-** Aggregate expenditure are being incurred/caused by the political party for election candidates. The State Election Commission has issued separate orders regarding distribution of such expenses amongst the respective candidates. Accordingly, it is mandatory for the concerned candidate to include such expenses in his aggregate expenditure.
 - 3.2 **To determine prevailing rates -** The Collector for district (Local Self - Government Body wise, if required) and the Municipal Commissioner, for the concerned Municipal Corporation, shall, in consultation with the political parties, determine the prevailing rates at local level in respect of the main items spent by the candidates in the election. If such rates are fixed for other elections held in the recent period, such rates be fixed again after taking into account the appropriate price inflation.
 - 3.3 **To publish prevailing rate -** The local prevailing rates as fixed by the Collector/Municipal Commissioner be published as per the Form No.5 attached herewith.
4. **Delegation of powers -**

In view of attaining ease at issues like furnishing accounts of election expenditure by the candidates, verifying expenditure accounts by election machinery, taking decision about disqualification by authorized officers etc. and to get those completed through the concerned officers/employees within prescribed time limit, it is necessary to prescribe the clear procedure and delegate powers accordingly.

For this purpose, the State Election Commission delegates following powers in respect of acceptance and checking of accounts of election expenses, taking decision about disqualification :-

Sr. No.	Local Self - Government body	Provision in respect of disqualification under the Act	To whom expenses be submitted	Inspection officer	Authorized Officers for taking decision about disqualification as per Column No. 3
1	2	3	4	5	6
1	Municipal Corporation	1. Section 16 (1E) of Mumbai Municipal Corporation Act, 1888 2. Section 10 (1E) of Maharashtra Municipal Corporations Act	Officer, authorized by the Municipal Commissioner	Municipal Commissioner	Divisional Commissioner
2	Municipal Council ("A" and "B" Class)	Section 16 (1D) of Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships Act, 1965.	Officer, authorized by the Collector	Collector or Dy. Collector authorized by him	Divisional Commissioner
3	Municipal Council ("C" Class) And Nagar Panchayats	Section 16 (1D) of Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships Act, 1965.	Officer, authorized by the Collector	Dy. Collector authorized by the Collector	Collector
4	Zilla Parishads	Section 15 - B (1) of Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samittee Act, 1961.	Officer, authorized by the Collector	Collector or Dy. Collector authorized by him	Divisional Commissioner
5	Panchayat Samittee	Section 58 (1E) of Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samittee Act, 1961.	Officer, authorized by the Collector	Tahsildar authorized by the Collector	Collector
6	Village Panchayat	Section 14 - B(1) of Maharashtra Village Panchayats Act.	Circle Officer authorized by the Tahsildar	Tahsildar authorized by the Collector	Collector

Before General / bye-election of each Local Self - Government body, the concern Municipal Commissioner / Collector / Tahsildar shall declare the authorised officer as mentioned hereinabove.

5. To open a separate bank account for receiving and spending election funds etc. :-

- 5.1 Every candidate contesting elections should open separate account (Savings or Current) in a Nationalized / Scheduled / Cooperative Bank and submit account details to the Returning Officer while filing nomination paper.
- 5.2 The candidate should give effect to all financial transactions pertaining to the election from the said separate bank account, however, there is no need to open a new bank account at the time of every election.
- 5.3 The candidate shall be required to submit to the Returning Officer a copy of the first page of passbook of such bank account and a self-attested copy of the latest account statement along with the nomination paper.
- 5.4 While effecting all transactions through the bank account for the election of Local Self - Government Bodies such as accepting donations, receiving loans, party fund aid, election expenses, payment of bills etc. shall be done vide cheque or using online method. Transactions to be made in cash shall be within the limits of Income Tax Act.
- 5.5 It is mandatory for the candidate to maintain bills, vouchers, receipts etc. of all such transactions. If the authorized officer or his office makes demand of such documents, the candidates shall require to submit those.
- 5.6 Candidate's own funds, funds received from others, items received in the form of gifts e.g. banners/leaflets/election campaign materials etc. must be entered in Form No.1.
- 5.7 Provisions in the above Paragraph Nos.5.1, 5.2, 5.3 and 5.4 shall not be binding on the candidates contesting Gram Panchayat elections. However, candidates contesting the Gram Panchayat elections will also be under obligation to submit particulars of all expenses incurred for the election and other transactions like acceptance of donations, acceptance of gifts, acceptance of election materials etc. along with affidavit prescribed under Form Nos.1 to 3.

6. Procedure for submission of expenditure incurred by the candidate :-

- 6.1 Day to day election and total election expenditure and affidavit :- In view of filling accounts of expenses incurred by the candidate for the election, the State Election Commission is providing online facility through mobile application (e.g. True Voter App) and website from time to time. Candidates shall record day to day income and expenditure accounts in Form Nos. 1 and 2 on daily basis. Candidates shall have to fill day to day election expenses through online mode on daily basis. The earlier condition of submission of day to day expenses in person at the office on daily basis is hereby abolished. However, after the declaration of the result, it is mandatory to submit the entire income expenses accounts along with affidavit in the concerned office in person.

6.2 Following forms are being prescribed for filling election expenses by the candidates :-

- 1) Details of candidate's own funds, funds and gift items received - Form 1
- 2) Accounts of daily expenses and combined expenses - Form 2
- 3) Affidavit - Form 3

6.3 To fill election expenditures in Mobile Application :- Prints of Form No. 1 to 3, containing details of expenses and prescribed information filled on mobile application (e.g. True Voter App) and website provided by the State Election Commission, be obtained and the candidate shall put his signature on it. Self-attested photocopies of expense of payments / receipts / vouchers etc. be attached to it. Such self-attested documents shall be submitted by the candidate himself or through his representative to the authorized officer appointed as laid down under Column No. 4 of Paragraph No. 4 of the said order within 30 days of the declaration of the result of the concern election and shall obtain acknowledgement thereof as prescribed under Form No. 4.

6.4 In case of technical difficulties in mobile application :- If any technical difficulties arise while using the mobile application and the website, all the concerned candidates should fill necessary details in the Form No. 1 to 3 as prescribed under the said Order, attach aforementioned documents to it and put signature on it and shall submit those to the authorized officer mentioned in Column No. 4 of Paragraph No. 4 within the period of 15 days from the expiry of term of 30 days immediately following declaration of the result of the concerned election. After furnishing such documents, acknowledgement of the concerned office be obtained in Form No. 4.

6.5 Who should submit accounts of election expenditures :- Every candidate contesting election (including candidates elected unopposed) should submit accounts of election expenditures. If the candidate contests the election from more than one ward /electoral division/electoral college, it will be necessary to submit ward wise accounts of election expenses incurred for that ward /electoral division/ electoral college separately in the format prescribed under Form No. 1 to 3. However, there is no need to submit accounts of election expenditure for the ward/electoral division /electoral college from which the candidature has been withdrawn.

7. Action to be taken by the officers accepting Election Expenses . (Column No. 4 in the Table at Paragraph No. 4) :-

7.1 Acknowledgement to be given after submission of accounts of expenditures : After submission of the accounts of election expenditure

(alongwith Form Nos.1 to 3) by the candidate, the concerned office shall be bound to issue acknowledgement thereof to the concern candidate in the format prescribed under Form No.4. The candidate and concerned office must preserve such documents and acknowledgement properly.

7.2 Taking review about how many candidates have submitted their expenses:- After expiry of the deadline for submission of expenses incurred by the candidates in the election, the concerned officers shall take review about how many contesting candidates in the election have submitted their expenses and how many candidates have not submitted it.

7.3 Action to be taken in case of lacunas in expenditures details of candidate :-

After scrutinizing documents of the candidates who have submitted election expenditure within the prescribed period, if there are any lacunas, within the period of 15 days after expiry of the period prescribed under Paragraph 6.3 or 6.4, the concerned officer shall issue notice to the said candidate for complying with the papers pertaining to election expenses. The concerned candidate be provided with an opportunity to rectify such lacunas within the period of next 15 days after receiving such notice.

7.4 If the candidates failed to submit accounts within prescribed period :- If the candidates, who have failed to submit accounts of election expenses (Form No. 1 to 3) within the prescribed period, then the concerned officer accepting expenses shall, within 15 days from the date of expiry of the prescribed period mentioned in Para Nos. 6.3 or 6.4, issue a notice directing to 'Submit accounts of expenses in the prescribed format and with necessary documents' for getting submitted accounts of expenses. The concerned candidate shall submit the said account with explanation for delay caused within next 15 days from the date of receipt of such notice.

7.5 Submission of details of election expenses of candidates to the Inspection Officer : Despite providing reasonable opportunity as mentioned hereinabove, if the candidate failed to furnish accounts of election and not complied with the lacunas then, in view of making proposal of disqualification of such candidate, all papers be sent to the concerned Inspection Officer within 10 days from the date of expiry of period prescribed in Para nos. 6.3, 6.4, 7.3 and 7.4, as the case may be.

8. Action to be taken by the Inspection Officer (As per Column No. 5 in Table at Paragraph No. 4) :

8.1 Publishing expenses of the candidate on Notice Board : The Authorised Inspection Officer shown in Column No. 05 in Paragraph No. 04 shall publish the election expenses incurred by the candidate on the Notice Board. If any complaint received in that regard or if the Election Controlling System brought to notice any objectionable issues, then, in such event, the Inspection Officer shall issue notice to the concerned candidate, hear his side, compare it with the rate chart fixed

from time to time by the Collector or Municipal Commissioner under Para No. 3.1, conduct inquiry / confirm it and decide about whether it is proper or not. If the expenses are shown less than that of rate chart or if expenses are concealed, then the expenses in accordance with the rate chart be taken into consideration.

8.2 Submission of proposal for disqualification - In case of all candidates, who have not submitted accounts of election expenses after conducting inspection or have not complied with the lacunas even after being served notice for that purpose, the concerned Inspection Officer shall submit a proposal for disqualification with his opinion to the Authorized Officer as mentioned in Column No.6 of Paragraph No.4. Along with this proposal a certified list in the format laid down under Form No. 6 of all such contesting candidates (including unopposed) who have submitted or not submitted election expenses or have lacunas in accounting be attached.

8.3 Time limit for Inspection Officer for submitting the received proposals- The Inspection Officer shall submit the proposal to the Authorized Officer as mentioned in Column No. 6 of Paragraph No. 4 for taking decision on the issue of disqualification by the State Election Commission, preferably within 30 days after receipt of the proposal from the concerned Authorized Officer.

9. Action to be taken by the Authorized Officer (Column No. 6 in the Table in Paragraph No. 4) on disqualification :

9.1 If the contesting candidate fails to submit election expenses - If the contesting candidate fails to submit election expenses within the prescribed period and manner, appropriate decision shall be taken for disqualifying such candidates as per following procedure.

9.2 Scrutiny of disqualification proposals -Before passing Order of Disqualification, the Officer Authorized by State Election Commission mentioned in Column No. 06 of Paragraph No. 04 shall scrutinize the received proposals and if found any errors therein then inform to the Inspection Officer for rectification.

9.3 Conduct of hearing -As soon as requisite compliances are made by the Inspection Officer, the case shall be filed and date of hearing be fixed. The Authorized officers shall conduct hearing in person for deciding issue of disqualification of each such candidate who has not submitted accounts of election expenses. **Power of hearing cannot be delegated to other officers.**

9.4 Follow principles of natural justice - The Authorized Officer (Collector / Divisional Commissioner) shall follow principles of natural justice before taking decision in respect of disqualification.

- 9.5 **Order of disqualification** - The Authorised Officer shall, within 60 days of filing of such cases, dispose of those after giving hearing to the concern and pass appropriate orders. Such orders should be speaking and self-explanatory. At the end of the hearing, the Authorized Officer shall issue separate order for each candidate who stood disqualified. **"The candidate aggrieved with this Order may file a Special Application with the State Election Commission within 60 days from the date of order", this must be clearly stated in the Order.**
- 9.6 **Publish names of disqualified candidates in the Government Gazette-** After passing the order of disqualification, name of all such disqualified candidates shall be published by the concerned Divisional Commissioner/Collector in the Government Gazette within 7 days.
- 9.7 **Complaint about non-submission of accounts of expenses** - In case of receipt of complaint in respect of non-submission of accounts of election expenditure, primary inquiry thereof be completed immediately by the concerned Inspection Officer and if it is found to be true, action shall be taken as mentioned hereinabove.
10. **Power to remove disqualification or reduce period of disqualification:-**
- 10.1 **Powers of the Commission** - The State Election Commission has special powers about removal of disqualification, to reduce period of disqualification under provisions of Section 16(1f) of the Bombay Municipal Corporation Act, 1888, Section 10 (1f) of the Maharashtra Municipal Corporations Act, Section 16 (1e) of the Maharashtra Municipal Councils, Nagar Panchayats and Industrial Townships Act, 1965, Sections 15-B (2) and 58 (1E) of Maharashtra Zilla Parishads and Panchayat Samitis Act, 1961 and Section 14-B (2) of the Maharashtra Village Panchayats Act. The Said powers can be exercised by the State Election Commission *suo-moto* or on a special application of the disqualified candidate.
- 10.2 **Special Application** - The "Special application" to be filed by the person being aggrieved with the Order passed by the Authorized Officer (Officers who are authorized under Column No. 06 of Paragraph No. 04 mentioned hereinabove) for disqualifying any candidate using such powers under the Local Self - Government Body's Acts and the "appeal" are absolutely different. Therefore, the candidate disqualified for non-submission of accounts of expenditure need only to file special application to the State Election Commission.

10.3 Special Order - An application filed with the State Election Commission for removal of disqualification or reduction of the period of disqualification shall be referred to as 'Special Application' and the order passed thereon shall be referred to as 'Special Order'.

10.4 Decision of State Election Commission shall be final - The power to remove disqualification or to reduce the period of disqualification is vested with the State Election Commission. At the time of hearing by the State Election Commission, on the Special Application received, the concerned office/candidate is required to produce papers which were filed while submitting expenses and its acknowledgement as well as notices etc. given to such candidate from time to time. Orders passed by the State Election Commission in exercise of such special powers shall be final.

10.5 The said order shall apply to all General and bye-elections to be conducted after the date of this order.

As per the order of the Hon'ble State Election Commissioner,

Sd/-

15.02.2024

(Suresh Kakani)

Secretary

State Election Commission, Maharashtra

Copy to,

1. Principle Secretary, Rural Development Department, Mantralaya, Madam Cama Road, HutatmaRajguru Chowk, Mumbai
2. Principle Secretary (2), Urban Development Department, Mantralaya, Madam Cama Road, HutatmaRajguru Chowk, Mumbai
3. Director, Directorate of Municipal Administration, Worli, Mumbai.
4. Divisional Commissioner (All)
5. Collector (All)
6. Municipal Commissioner (All),
7. Chief Officers of Municipal Councils /Nagar Panchayats (All) / Administrator or Tahsildar
8. All Advocates on the Panel of State Election Commission
9. All Desks in the State Election Commission
10. Select file

Form - 1

Particulars of funds / donations received by the candidate (Self-fund, party fund, gift, loan etc.)

District Name :

General / Bye-election :

Date of declaration of result :

Date of declaration of result :

Seat No. :

[illegible]

(To be submitted within 30 days from the date of declaration of result.)

Date : -

Sign

Name of the Candidate

Note :-

Following items be incorporated in it :

- 1) Funds received in the form of cash, cheque, online etc. from own party, other party, well-wisher etc.
- 2) Items received in the form of items e.g. banners, posters, flags, audio clips etc. from own party, other party, well-wisher etc.
- 3) Consolidated expenses incurred on advertisement in media e.g. print, video-audio, digital, social media etc. from own party, other party, well-wisher etc.
- 4) Expenses incurred in the form of services e.g. consolidated processions on behalf of Party, road shows, rallies, vehicle management, food management etc.

Form - 2

Particulars of expenses incurred by the candidate	
1	2
3	4
5	6
7	8
9	10
11	12
13	14
15	16
17	18
19	20
21	22
23	24
25	26
27	28
29	30
31	32
33	34
35	36
37	38
39	40
41	42
43	44
45	46
47	48
49	50
51	52
53	54
55	56
57	58
59	60
61	62
63	64
65	66
67	68
69	70
71	72
73	74
75	76
77	78
79	80
81	82
83	84
85	86
87	88
89	90
91	92
93	94
95	96
97	98
99	100

Name of the candidate : _____ District Name : _____

Name of the Party : _____ District Name : _____
 Name of the Local Self Government : _____ General/ Bye-election : _____

Name of the Local Self - Government Body : _____ Date of declaration of result : _____
Ward / Electoral Division/Electoral College: _____

Seat No. : _____

Sr. No.	Date	Particulars of Expenditure	Bill / Receipt /	To whom amount has	Amount
---------	------	----------------------------	------------------	--------------------	--------

General/ Bye-election: _____
Date of declaration of result: _____

Date of declaration of result :

[illegible]

(To be submitted within 30 days from the date of declaration of result.)

Date : _____ Sign _____

Name of the Candidate

the political party for candidates. There are separate

orders of the State Election Commission for division of such expenses amongst the candidates. Accordingly, it is mandatory for the concerned candidate to include those expenses in the total expenses.

Form - 3
Affidavit of the Candidate

I, (Name) name of father / mother / husband
Age Years, Residing at declare by this Affidavit that,

1. I, contested the General / Bye-election of Municipal Corporation / Municipal Council / Nagar Panchayat / Zilla Parishad / Panchayat Samiti / Village Panchayat from Ward / Electoral Division / Electoral College for the post of and result whereof has been declared on As per the said result, I won / lost / elected unopposed. (Strike out, which is not applicable.)
2. I/ my representative have maintained true and correct election expenses for the period starting from nomination (date of nomination) till (date of declaration of result) (both inclusive); further, I have preserved supplementary evidential papers of expenses.
3. I declare that I have strictly followed all directions given in the order of the State Election Commission.
4. I have neither concealed nor retained any item in the expenses furnished by me.
5. I have truly and correctly included in my total expenses all those expenses which I have incurred by myself and the expenses incurred for me by my party and other persons.
6. I have furnished correct particulars of the funds collected by me for election in form of donations, gifts, loans, party fund etc. All such funds were paid willfully.
7. I will produce all book of accounts and original copies of receipts / bills / vouchers etc. in lieu of expenses incurred maintained by me to the Election Officer / Returning Officer as per his demand without fail and without delay.
8. I have not adopted paid news.

I state on solemn affirmation that, the information mentioned hereinabove is true and correct and I have not given any false information or concealed it.

Signature of the candidate :

Name :

Date :

Note : There is no necessity to submit affidavit on stamp paper and it may be prepared on simple paper and affirmed before the competent authority and submit.

Form - 4

Acknowledgement to be issued to the candidate while accepting accounts of the expenses furnished by the candidate

For official use :

Name of the candidate :	
Name of the Local Self - Government Body :	
Ward/ Electoral Division/ Electoral College No. :	
Taluka :	District :
Date of declaration of result :-	
Date of submitting accounts of expenses :-	
Form No. 1 - Enclosed / Not Enclosed.	
Form No. 2 - Enclosed / Not Enclosed.	
Form No. 3 - Enclosed / Not Enclosed.	
Signature of the candidate / representative :-	
Name of the authorized officer / employee receiving accounts of expenses	
Designation :-	
Sign of Authorised Officer / Employees with date :	
Official seal	

Acknowledgement to be issued to the candidate :

Name of the candidate :	
Name of the Local Self - Government Body : Ward No. :	
Taluka :	District :
Date of declaration of result :-	
Date of submitting accounts of expenses :-	
Form No. 1 - Enclosed / Not Enclosed.	
Form No. 2 - Enclosed / Not Enclosed.	
Form No. 3 - Enclosed / Not Enclosed.	
Signature of the candidate / representative :-	
Name of the authorized officer / employee receiving accounts of expenses	
Designation :-	
Sign of Authorised Officer / Employees with date :	
Official seal	

Form - 5				
Local Prevailing Rates				
Name of the District / Municipal Corporation -				
General / Bye-election -				
Date of election -				
Name of the Local Self - Government Body -				
Local prevailing rates fixed with consent by the Committee under the Chairmanship of Collector / Municipal Commissioner and in presence of political parties -				
Sr. No.	Main items of expenses	Internal items of expenses	Particulars / voucher	Local prevailing rates
1	2	3	4	5
1	Expenses towards rent during campaigns	Campaign office		
		Campaign ground		
		Vehicles in campaign		
		Vehicle of candidates		
		Official vehicles		
		Vehicles allotted to the various representatives		
		Advertisement places		
		Stage		
		Pandal		
		Booth		
		Chairs, tables etc.		
		Various electronic and electrical equipment		
		Other incidental expenses		
2	Expenses on campaign office	Allowance of campaigners		
		Allowance of representatives		
		Allowance of Polling Agents		
		Allowance of Counting Agents		
		Telephone / mobile expenses		
		Electricity / water / tea expenses		
		Other office expenses		
3	Expenses on campaign material	Manifesto printing and distribution		
		Personal information booklet		
		Poster printing and distribution		
		Handbill printing and distribution		
		Writing of campaign on walls		
		Voter slips		
		Expenses on other material		

Sr. No.	Main issue of expenses	Internal issue of expenses	Particulars / voucher	Local prevailing rates
1	2	3	4	5
4	Expenses on media	Expenses on advertisement in newspapers		
		Hoarding expenses		
		Audio advertisement		
		Video advertisement		
		SMS		
		Cable TV		
		Website etc. internet medium		
		Social media		
		Radio / FM		
		Entrance Gate		
		TV channels		
		Other campaigning medium		
5	Expenses on campaigning	Procession / road show (rally)		
		Public Rally / Public Meeting		
		Expenses on VIPs		
		Decoration expenses		
		Other expenses		
6	Food & Refreshments	Refreshment in campaigning		
		Polling Agent Refreshment		
		Counting Agent Refreshment		
		Party Representative Refreshment		
		Other expenses		
7	Other expenses (which are not included above)			

Signature of the Collector / Municipal Commissioner

Date

Note -

1. The said rates are fixed in presence of members of the committee and representatives of political parties.
2. If the candidate has incurred expenses at lower rate than the local prevailing rates, then it is necessary to provide proper reason with documentary evidence about why lower rates as compared to prevailing rates are shown.

